

به نام خدا

پیش‌بینی قیمت نفت صادراتی در بودجه سال ۱۴۰۴ کشور

امین نوربخش، زهرا جعفری

چکیده

به‌رغم تلاش‌های صورت گرفته برای کاهش وابستگی بودجه دولت به نفت، همچنان بخش بزرگی از بودجه به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم به درآمدهای نفتی وابسته است. بنابراین آگاهی از قیمت احتمالی نفت صادراتی کشور در سال آینده در افزایش دقت محاسبات مربوط به درآمدهای بودجه سنواتی اهمیت بسیاری دارد. با توجه به این موضوع، در این گزارش با بررسی پیش‌بینی‌های مؤسسات بین‌المللی از قیمت نفت در سال آینده و ارقام قیمت نفت مندرج در بودجه چهار کشور با درآمد نفتی و نیز با در نظر گرفتن فروش نفت کشور در شرایط تحریم، پیش‌بینی می‌شود متوسط قیمت نفت صادراتی کشور برای سال ۱۴۰۴ در بازه ۶۱ تا ۶۵ دلار در هر بشکه قرار گیرد.

۱. مقدمه

بودجه دولت جمهوری اسلامی ایران مانند اکثر کشورهای نفتی وابستگی جدی به نفت داشته و به‌رغم تلاش‌های صورت گرفته، همچنان این وابستگی ادامه دارد. بنابراین، داشتن تخمینی مناسب از ارزش صادرات نفت در هر سال مالی برای تدوین دقیق‌تر بودجه سنواتی ضروری است. بدین‌منظور، لازم است نسبت به قیمت نفت، به‌عنوان درآمد اصلی دولت ایران، پیش‌بینی قابل قبولی ارائه کرد. در این گزارش تلاش می‌شود با بررسی پیش‌بینی مؤسسات مختلف از قیمت جهانی نفت و نیز پیش‌بینی قیمت نفت در بودجه کشورهای منتخب، تخمینی از قیمت نفت صادراتی ایران در سال ۱۴۰۴ به‌منظور استفاده در محاسبات مربوط به لایحه بودجه ارائه شود.

۲. پیش‌بینی مؤسسات بین‌المللی

با توجه به تأثیر مهم قیمت نفت بر اقتصاد جهان، مؤسسات مختلفی نسبت به ارائه پیش‌بینی از قیمت نفت در آینده اقدام می‌کنند. در این بخش به پیش‌بینی این مؤسسات از قیمت نفت برنت، به‌عنوان یکی از شاخص‌های اصلی تعیین قیمت نفت در جهان، پرداخته می‌شود. در این بین، اوپک، اداره اطلاعات انرژی آمریکا، مؤسسه مطالعات انرژی آکسفورد و آژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر هستند که حیطه فعالیت آنها انرژی است. همچنین، قیمت‌های پیشنهادی چند مؤسسه مالی نیز برای مقایسه آورده شده است.

نوع گزارش:

طرح / لایحه

راهدردی

نظارتی

دفتر مطالعات انرژی، صنعت و معدن

گروه انرژی

مشخصات گزارش:

شماره مسلسل:

۳۱۰۲۰۲۰۹

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۸/۱۹

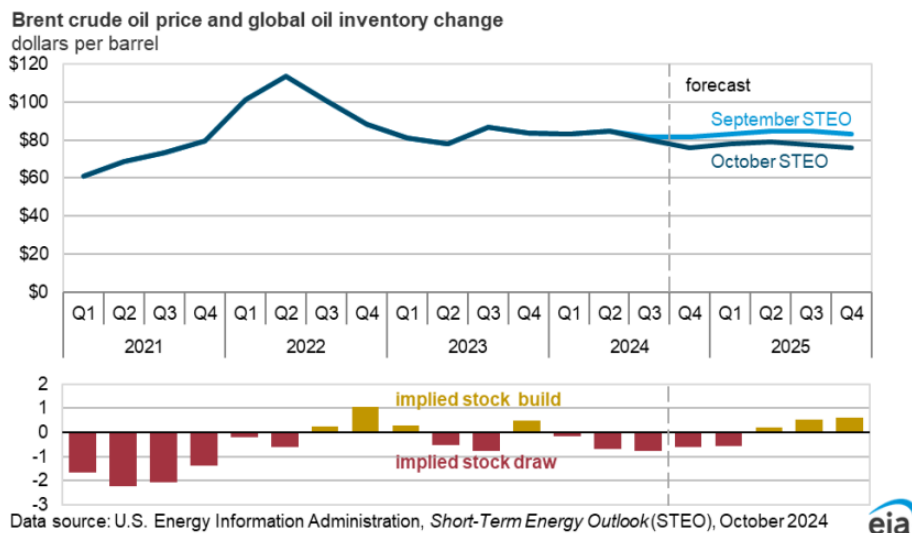

۲-۱. سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)

اوپک در گزارش خود در اکتبر ۲۰۲۴ بر مبنای رشد اقتصادی ۲.۹ درصدی در سال ۲۰۲۵، تقاضای نفت برای این سال را با ۱.۶ میلیون بشکه در روز افزایش، معادل ۱۰۵.۸ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی کرده است. طبق برآورد این سازمان، با فرض تولید ۴۲ میلیون بشکه‌ای نفت خام توسط اعضای اوپک پلاس، برای سال ۲۰۲۵ تولید نفت برابر ۱۰۴.۵ میلیون بشکه در روز خواهد بود. اوپک برای قیمت نفت در سال ۲۰۲۵ پیش‌بینی ارائه نداده است.

۲-۲. اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده (EIA)

اداره اطلاعات انرژی آمریکا در گزارش ماه جاری پیش‌بینی می‌کند تقاضای نفت در سال آینده میلادی با ۱.۳ میلیون بشکه در روز افزایش به ۱۰۴.۴ میلیون بشکه در روز برسد. تولید نفت هم در سال ۲۰۲۵ نسبت به سال جاری میلادی ۲ میلیون بشکه در روز افزایش یافته و به ۱۰۴.۵ میلیون بشکه در روز خواهد رسید که ۰.۷ آن مربوط به اوپک پلاس و ۱.۳ آن کشورهای دیگر از جمله آمریکا و گویان خواهد بود. با پیش‌فرض عدم آسیب به زیرساخت‌های نفتی در سال پیش‌رو، احتمال اختلالات مقطعی در عرضه و انتقال نفت به علت تنش‌های منطقه غرب آسیا و بحران اوکراین، رشد بیشتر عرضه نسبت به تقاضا و در نتیجه رشد ذخایر نفت، این مؤسسه پیش‌بینی می‌کند قیمت نفت در سال ۲۰۲۵ به ۷۸ دلار برسد (شکل ۱).

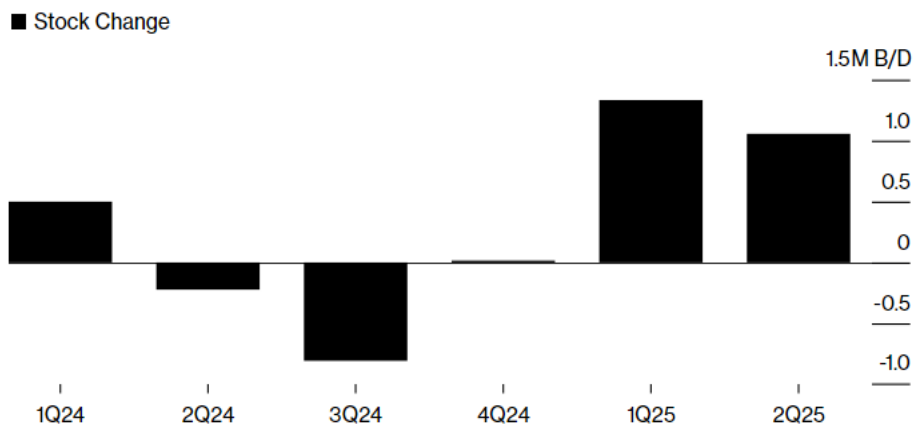
شکل ۱. پیش‌بینی EIA از قیمت نفت در سال ۲۰۲۵ [۱]

۲-۳. مؤسسه مطالعات انرژی آکسفورد (OIES)

مؤسسه مطالعات انرژی آکسفورد در نسخه این ماه گزارش خود از بازار نفت، افزایش ۱.۳ میلیون بشکه‌ای را برای تقاضای روزانه نفت در سال ۲۰۲۵ پیش‌بینی کرده است که با توجه به افزایش ۲.۶ میلیون بشکه در روز عرضه، بازار با مازاد عرضه ۳۷۰ هزار بشکه‌ای مواجه خواهد بود. این مؤسسه ریسک عرضه را با توجه به تنش‌های ژئوپلیتیکی منطقه بالا دانسته و قیمت نفت را برای سال آینده میلادی ۷۷ دلار پیش‌بینی می‌کند [۲].

۲-۴. آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)

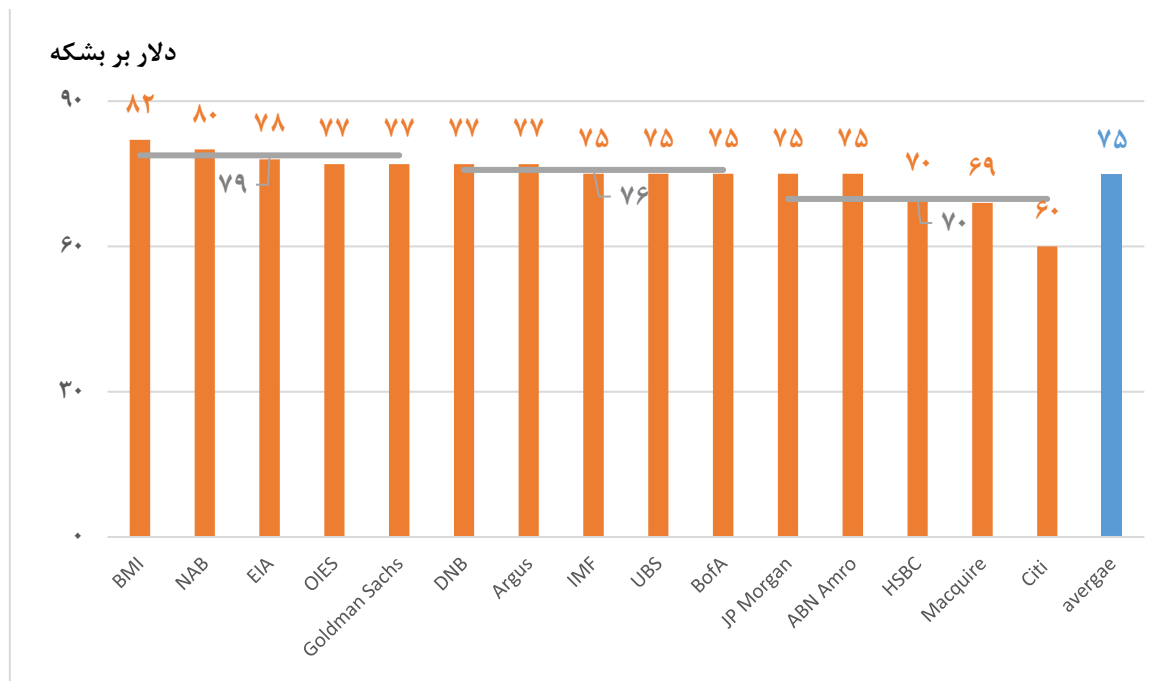
مؤسسه بین‌المللی انرژی در گزارش خود در اکتبر ۲۰۲۴ پیش‌بینی می‌کند در سال آینده میلادی تقاضای نفت حدود ۱.۲ میلیون بشکه در روز افزایش یافته و به ۱۰۴.۳ میلیون بشکه در روز برسد. با توجه به تقاضای ضعیف در چین و ایالات متحده و افزایش تولید نفت ایالات متحده، برزیل، گویان و کانادا به میزان ۱.۵ میلیون بشکه در روز در سال آینده میلادی، بازار با عرضه حدود ۱۰۵ میلیون بشکه در روز با مازاد عرضه روبه‌رو خواهد بود (شکل ۲) و درعین حال تنش در غرب آسیا و طوفان در ایالات متحده از عوامل اصلی ایجاد عدم قطعیت در عرضه محسوب می‌شوند. البته وجود حدود ۵ میلیون بشکه در روز ظرفیت تولید مازاد در اوپک‌پلاس می‌تواند این اختلالات را در حد خوبی جبران کند [۳]. این مؤسسه برای قیمت نفت در سال آینده پیش‌بینی ارائه نداده است.

شکل ۲. اختلاف عرضه و تقاضا در سال جاری و آینده میلادی طبق پیش‌بینی IEA [۴]

۲-۵. سایر مؤسسات

مؤسسات دیگری از جمله مؤسسات مالی قیمت نفت برنت برای سال ۲۰۲۵ را پیش‌بینی کرده‌اند. این مؤسسات در آخرین پیش‌بینی خود که مربوط به سه ماه اخیر است، قیمت نفت را در بازه ۶۰ تا ۸۲ دلار پیش‌بینی کرده‌اند. در مجموع قیمت‌های پیش‌بینی شده توسط ۱۵ مؤسسه در شکل ۳ آورده شده است. برآورد اکثر مؤسسات نشان می‌دهد در سال آینده بازار با مازاد عرضه مواجه بوده و قیمت نفت نسبت به سال جاری میلادی کاهش خواهد یافت. همچنین اکثر مؤسسات در آخرین پیش‌بینی خود قیمت نفت را برای سال آینده نسبت به پیش‌بینی قبلی خود کاهش داده‌اند.

شکل ۳. پیش‌بینی مؤسسات مختلف از قیمت نفت برنت در سال ۲۰۲۵ میلادی [۲، ۵-۷]

۳. پیش‌بینی قیمت نفت در بودجه کشورهای منتخب

قیمت‌های پیش‌بینی شده در بودجه کشورهای صادرکننده نفت می‌تواند بینش مناسبی برای پیش‌بینی قیمت نفت در سال آینده را به همراه داشته باشد. در جدول ۱ ارقام در نظر گرفته شده برای قیمت نفت در بودجه چهار کشور صادرکننده نفت آورده شده است.

جدول ۱. قیمت نفت در بودجه کشورهای منتخب (دلار بر بشکه) [۱۰-۸]

کشور	۲۰۲۳	۲۰۲۴	۲۰۲۵	۲۰۲۶
روسیه	۶۳	۷۰	۷۱	۷۰
عراق	۷۶	۷۰	۷۰	-
نروژ	۸۲	۸۳	۷۹	۷۵
ونزوئلا	۶۴	۸۵	۷۸	-

روسیه دومین صادرکننده بزرگ نفت جهان است. نفت این کشور در شرایط عادی ۱ تا ۲ دلار زیر قیمت برنت به فروش می‌رود، اما با شروع بحران اوکراین و محدودیت‌های تحریمی علیه این کشور، در ابتدا ناگزیر به ارائه تخفیف‌های ۳۰ تا ۳۵ دلاری بود. اما این وضعیت در ماه‌های اخیر بهبود یافته و اختلاف نفت صادراتی روسیه با شاخص برنت به حدود ۵ دلار رسیده است. مطابق اطلاعات جدول ۱، پیش‌بینی این کشور برای قیمت نفت صادراتی خود در بودجه سال آینده میلادی ۷۱ دلار می‌باشد.

عراق با صادرات حدود ۳.۷ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۲۳، پنجمین صادرکننده بزرگ نفت در جهان بوده و نفت صادراتی این کشور در ماه‌های اخیر ۳ تا ۵ دلار زیر قیمت برنت بوده است. پیش‌بینی این کشور از قیمت نفت در بودجه خود برای سال آینده میلادی ۷۰ دلار می‌باشد.

دیگر کشور مورد بررسی در این گزارش نروژ است که در سال گذشته میلادی به‌طور متوسط ۱.۷ میلیون بشکه در روز صادرات نفت داشته است. نفت این کشور به‌علت تولید از دریای شمال تقریباً برابر با نفت برنت معامله می‌شود. قیمت نفت صادراتی پیش‌بینی شده

در بودجه این کشور برای سال آینده میلادی ۷۹ دلار بر بشکه است. ونزوئلا نیز یکی از کشورهای صادرکننده نفت بوده و صادرات این کشور در سال ۲۰۲۳ حدود ۶۰۰ هزار بشکه در روز بوده است. نفت صادراتی این کشور هم با توجه به سنگینی و مورد تحریم بودن در ماه‌های اخیر حدود ۱۰-۱۵ دلار زیر قیمت نفت برنت معامله شده است. پیش‌بینی این کشور از قیمت نفت صادراتی خود در سال آینده میلادی ۷۸ دلار است که عدد بالایی به‌نظر می‌رسد.

۴. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در مجموع، پیش‌بینی افزایش عرضه از سوی کشورهای خارج از اوپک‌پلاس و وجود ظرفیت مازاد تولید حدود ۵ میلیون بشکه‌ای در اوپک‌پلاس و پیش‌بینی تقاضای ضعیف نفت در چین و ایالات متحده، عواملی هستند که به‌ترتیب از لحاظ عرضه و تقاضا می‌توانند باعث کاهش قیمت نفت برای سال آینده شوند. در طرف مقابل، تنش‌های ژئوپلیتیکی در غرب آسیا و اوکراین، طوفان شدید در ایالات متحده و احتمال کاهش سقف تولید اوپک‌پلاس عواملی هستند که با کاهش عرضه می‌توانند باعث افزایش قیمت نفت شوند. با جمع‌بندی پیش‌بینی‌های ۱۵ مؤسسه و نیز قیمت نفت در بودجه چهار کشور روسیه، نروژ، عراق و ونزوئلا، به‌نظر می‌رسد قیمت نفت برنت در سال آینده در شرایط کاهش تنش در مناطق غرب آسیا و اوکراین حدود ۶۰ دلار و در شرایط افزایش تنش حدود ۸۲ دلار در هر بشکه باشد. اما محتمل‌ترین سناریو برای قیمت نفت برنت حدود ۷۵ دلار در هر بشکه می‌باشد. بنابراین و نظر به شرایط تحریمی و وجود اختلاف بین قیمت نفت برنت و نفت‌های صادراتی ایران، قیمت فروش نفت ایران برای سال آینده به‌طور متوسط در حالات بیشینه و کمینه به‌ترتیب برابر ۷۵ و ۵۳ دلار در هر بشکه پیش‌بینی شده و بازه قیمتی ۶۱ تا ۶۵ دلار در هر بشکه، پیش‌بینی مناسبی برای قیمت نفت صادراتی ایران برای سال آینده می‌باشد.

منابع و مأخذ

- [1] EIA. *Short-Term Energy Outlook*. 2024; Available from: <https://www.eia.gov/outlooks/steo/index.php>.
- [2] OIES. *OIES Oil Monthly – Issue 38*. 2024; Available from: <https://www.oxfordenergy.org/shop/oies-oil-monthly-issue-38/>.
- [3] IEA. *Oil Market Report - October 2024*. 2024; Available from: <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-october-2024>.
- [4] Bloomberg. *Wall Street's Oil Outlook for 2025 Grows Darker*. 2024; Available from: <https://www.bloomberg.com/news/newsletters/2024-09-03/wall-street-s-oil-outlook-for-2025-grows-darker-as-china-falters-opec-ramps-up>.
- [5] Argus. *Analysts sharply cut oil price forecasts for 2025*. 2024; Available from: <https://www.argusmedia.com/en/news-and-insights/latest-market-news/2608434-analysts-sharply-cut-oil-price-forecasts-for-2025>.
- [6] JP Morgan. *Oil prices are forecast to average \$80/bbl in the last quarter of 2024*. 2024; Available from: <https://www.jpmorgan.com/insights/global-research/commodities/oil-price-forecas>.
- [7] Reuters. *HSBC cuts oil price forecasts for 2024 and 2025*. Available from: <https://www.reuters.com/markets/commodities/bofa-lowers-2025-brent-forecast-by-5bbl-softer-demand-2024-09-06/>.
- [8] Finansministeriet, *Forslag til finanslov for finansåret 2025*. 2023.
- [9] российское равительство, *О федеральном бюджете на 2024 год и на плановый период 2025 и 2026 годов*. 2023.
- [۱۰] جریده الرسمیه لجمهوریه العراق، الموازنه العامه الاتحادیه لجمهوریه العراق للسنوات المالیه (۲۰۲۳-۲۰۲۴-۲۰۲۵). ۲۰۲۳، الجریده الرسمیه لجمهوریه العراق.

گزیده سیاستی - مدیریتی (پیامک منتخب)

با بررسی پیش‌بینی‌های مؤسسات بین‌المللی از قیمت نفت در سال آینده و ارقام قیمت نفت مندرج در بودجه چهار کشور با درآمد نفتی و نیز با در نظر گرفتن فروش نفت کشور در شرایط تحریم، پیش‌بینی می‌شود متوسط قیمت نفت صادراتی کشور برای سال ۱۴۰۴ در بازه ۶۱ تا ۶۵ دلار قرار گیرد.